TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. sausio 28 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Direktyva 2011/7/ES – Kova su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius – Komerciniai sandoriai, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija – Valstybių narių pareiga užtikrinti, kad viešosios valdžios institucijoms nustatytas mokėjimo terminas neviršytų 30 ar 60 dienų – Pareiga pasiekti rezultatą“

Byloje C-122/18

dėl 2018 m. vasario 14 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama G. Gattinara ir C. Zadra,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* S. Fiorentino ir F. De Luca,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, A. Prechal, M. Safjan ir S. Rodin, teisėjai L. Bay Larsen, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe ir N. Piçarra (pranešėjas),

generalinis advokatas G. Hogan,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius (OL L 48, 2011, p. 1), visų pirma pagal šios direktyvos 4 straipsnį, nes neužtikrino ir vis dar neužtikrina, kad valdžios institucijos neviršytų 30 arba 60 kalendorinių dienų terminų, skirtų jų komercinėms skoloms sumokėti.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2 Direktyvos 2011/7 3, 9, 12, 14, 23 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(3) Pagal ekonominės veiklos vykdytojų sudarytus komercinius sandorius ar jų su viešosios valdžios institucijomis sudarytus komercinius sandorius daug mokėjimų vykdomi vėliau, nei nustatyta sutartyje ar bendrosiose komercinėse sąlygose. Nors prekės jau būna pristatytos arba paslaugos suteiktos, daugeliu atvejų atitinkamos sąskaitos faktūros apmokamos daug vėliau nei nustatytas terminas. Toks pavėluotas mokėjimas turi neigiamą poveikį likvidumui ir apsunkina finansinį įmonių valdymą. Be to, daromas neigiamas poveikis įmonių konkurencingumui bei pelningumui, nes dėl pavėluoto mokėjimo kreditoriui gali tekti ieškoti išorinio finansavimo. <…>

<…>

(9) Ši direktyva turėtų reglamentuoti visus komercinius sandorius, neatsižvelgiant į tai, ar jie vykdomi tarp privačių ar valstybės įmonių, ar tarp įmonių ir viešosios valdžios institucijų, nes viešosios valdžios institucijos tvarko didelę dalį įmonėms skirtų mokėjimų. Todėl ji taip pat turėtų reglamentuoti visus komercinius sandorius tarp pagrindinių rangovų ir jų tiekėjų bei subrangovų.

<…>

(12) Pavėluotas mokėjimas yra sutarties pažeidimas, kuris daugumoje valstybių narių skolininkams yra finansiškai patrauklus dėl mažų arba iš viso netaikomų delspinigių už pavėluotus mokėjimus normų ir (arba) lėtos žalos atlyginimo procedūros. Norint pakeisti šią tendenciją ir atgrasyti nuo pavėluoto mokėjimo, būtina atlikti lemiamą reikšmę turinčius pakeitimus siekiant įtvirtinti atsiskaitymo laiku kultūrą, pvz., nustatyti, kad teisės taikyti delspinigius atsisakymas visuomet būtų laikomas labai nesąžininga sutarties sąlyga arba praktika. Be to, tokie pokyčiai turėtų apimti konkrečių nuostatų dėl mokėjimo laikotarpių ir kreditorių patirtų išlaidų kompensavimo įvedimą, taip pat, *inter alia*, prezumpciją, jog teisės į išieškojimo išlaidų kompensavimą atsisakymas yra labai nesąžiningas.

<…>

(14) Siekiant Sąjungos teisės aktų nuoseklumo, šioje direktyvoje turėtų būti vartojamas 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo [(OL L 134, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 19)] ir 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2004/18/EB dėl darbų pirkimo sutarčių, viešųjų prekių pirkimo sutarčių ir viešųjų paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo procedūrų koordinavimo [(OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132)] apibrėžtas „perkančiosios organizacijos“ terminas.

<…>

(23) Paprastai viešosios valdžios institucijų pajamų srautai saugesni, lengviau prognozuojami ir tolydesni nei įmonių. Be to, daugelis viešosios valdžios institucijų gali gauti finansavimą palankesnėmis sąlygomis nei įmonės. Tuo pačiu metu viešosios valdžios institucijos mažiau nei įmonės priklauso nuo stabilių komercinių ryšių, būtinų jų tikslams pasiekti. Dėl ilgų viešosios valdžios institucijų mokėjimo laikotarpių ir pavėluoto mokėjimo už prekes ir paslaugas įmonės patiria nepagrįstų išlaidų. Todėl tikslinga nustatyti konkrečias taisykles, kurios būtų taikomos komerciniams sandoriams dėl įmonių atliekamo prekių tiekimo ir paslaugų teikimo viešosios valdžios institucijoms, kurios visų pirma turėtų numatyti mokėjimo laikotarpius, kurie paprastai neviršija 30 kalendorinių dienų, išskyrus tuos atvejus, kai dėl to sutartyje aiškiai susitariama kitaip, ir su sąlyga, kad tai objektyviai pagrįsta atsižvelgiant į konkretų sutarties pobūdį ar ypatumus, ir bet kuriuo atveju mokėjimo laikotarpiai neviršija 60 kalendorinių dienų.

<…>

(25) Ypač didelį nerimą dėl pavėluoto mokėjimo kelia daugelio valstybių narių sveikatos priežiūros įstaigų padėtis. Sveikatos priežiūros sistemose, kurios yra pagrindinė Europos socialinės infrastruktūros dalis, individualius poreikius dažnai tenka derinti su turimais finansiniais ištekliais <…> Taigi valstybės narės turėtų turėti galimybę suteikti valstybės įstaigoms, teikiančioms sveikatos priežiūros paslaugas, tam tikrą su įsipareigojimų vykdymu susijusią veiksmų laisvę. Tuo tikslu valstybėms narėms turėtų būti leidžiama taikant tam tikras sąlygas pratęsti teisės aktuose numatytą mokėjimo laikotarpį neviršijant 60 kalendorinių dienų. Vis dėlto valstybės narės turėtų visokeriopai stengtis užtikrinti, kad mokėjimai sveikatos priežiūros sektoriuje būtų atliekami laikantis teisės aktuose numatytų mokėjimo laikotarpių.“

3 Direktyvos 2011/7 1 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. Šios direktyvos tikslas – kovoti su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, siekiant užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą ir taip didinti įmonių, visų pirma [mažų ir vidutinių įmonių (MVĮ)], konkurencingumą.

2. Ši direktyva taikoma visiems mokėjimams, kuriais atlyginama už komercinius sandorius.“

4 Šios direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

<…>

2. viešosios valdžios institucija – perkančioji organizacija, kaip apibrėžta [Direktyvos 2004/17] 2 straipsnio 1 dalies a punkte ir [Direktyvos 2004/18] 1 straipsnio 9 dalyje, neatsižvelgiant į sutarties dalyką ar vertę;

<…>

4. pavėluotas mokėjimas – mokėjimas, neatliktas per sutartyje arba teisės aktuose numatytą mokėjimo laikotarpį, kai įvykdomi 3 straipsnio 1 dalyje arba 4 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai;

<…>

<…>“

5 Direktyvos 2011/7 3 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad įmonėms sudarant komercinius sandorius kreditorius turėtų teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą nereikalaujant priminimo, kai įvykdomi šie reikalavimai:

a) kreditorius įvykdė savo sutartines ir teisines pareigas; ir

b) kreditorius laiku negavo jam priklausančios sumos, išskyrus atvejį, kai skolininkas nėra atsakingas už vėlavimą.

<…>

3. Jei įvykdomi 1 dalyje nustatyti reikalavimai, valstybės narės užtikrina, kad:

a) kreditorius turėtų teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą nuo dienos, einančios po sutartyje nustatytos mokėjimo dienos arba mokėjimo termino pabaigos;

b) kai sutartyje mokėjimo diena ar terminas nenustatyti, kreditorius turėtų teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą pasibaigus bet kuriam iš toliau nurodytų terminų:
   i) 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kai skolininkas gauna sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti;
   ii) kai sąskaitos faktūros ar kito lygiaverčio reikalavimo apmokėti gavimo diena yra neaiški – 30 kalendorinių dienų po prekių gavimo ar paslaugų suteikimo dienos;
   iii) kai skolininkas sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau nei prekes ar paslaugas – 30 kalendorinių dienų po prekių gavimo ar paslaugų suteikimo dienos;
   iv) kai priėmimo ar patikrinimo procedūra, taikoma nustatant prekių ar paslaugų atitiktį sutarčiai, yra numatyta teisės aktu ar sutartyje ir jei skolininkas sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau arba prekių ar paslaugų priėmimo arba patikrinimo dieną – 30 kalendorinių dienų po tos datos.“

6 Direktyvos 2011/7 4 straipsnio „Įmonių ir viešosios valdžios institucijų sandoriai“ 1, 3, 4 ir 6 dalyse numatyta:

„1. „Valstybės narės užtikrina, kad vykdant komercinius sandorius, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija, kreditorius, pasibaigus 3, 4 arba 6 dalyse nustatytam laikotarpiui, turėtų teisę, nereikalaujant priminimo, gauti teisės aktuose nustatytus delspinigius už pavėluotą mokėjimą, jei įvykdomi šie reikalavimai:

a) kreditorius įvykdė savo sutartines ir teisines pareigas; ir

b) kreditorius laiku negavo jam priklausančios sumos, išskyrus atvejį, kai skolininkas nėra atsakingas už vėlavimą.

<…>

3. Valstybės narės užtikrina, kad komerciniuose sandoriuose, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija:

a) mokėjimo laikotarpis neviršytų bet kurio iš šių terminų:
   i) 30 kalendorinių dienų nuo dienos, kai skolininkas gauna sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti;
   ii) kai sąskaitos faktūros ar kito lygiaverčio reikalavimo apmokėti gavimo diena yra neaiški – 30 kalendorinių dienų po prekių gavimo ar paslaugų suteikimo dienos;

iii) kai skolininkas sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau nei prekes ar paslaugas – 30 kalendorinių dienų po prekių gavimo ar paslaugų suteikimo dienos;

iv) kai priėmimo ar patikrinimo procedūra, taikoma nustatant prekių ar paslaugų atitiktį sutarčiai, yra numatyta teisės aktu ar sutartyje ir jei skolininkas sąskaitą faktūrą ar kitą lygiavertį reikalavimą apmokėti gauna anksčiau arba prekių ar paslaugų priėmimo arba patikrinimo dieną – 30 kalendorinių dienų po tos datos.

b) sąskaitos faktūros gavimo diena nėra skolininko ir kreditoriaus sutarties reglamentavimo dalykas.

4. Valstybės narės gali pratęsti 3 dalies a punkte nurodytus terminus neviršijant 60 kalendorinių dienų šiais atvejais:

a) bet kuriai viešosios valdžios institucijai, kuri vykdo pramoninio ar komercinio pobūdžio ekonominę veiklą, siūlydama prekes ar paslaugas rinkoje, ir kuriai, kaip valstybės įmonei, taikomi skaidrumo reikalavimai, nustatyti 2006 m. lapkričio 16 d. Komisijos direktyvoje 2006/111/EB dėl finansinių santykių tarp valstybių narių ir valstybės įmonių skaidrumo ir dėl finansinio skaidrumo tam tikrose įmonėse [(OL L 318, 2006, p. 17)];

b) sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioms ir tuo tikslu tinkamai pripažintoms valstybinėms įstaigoms.

<…>

6. Valstybės narės užtikrina, kad sutartyje nustatytas mokėjimo laikotarpis nebūtų ilgesnis nei 3 dalyje numatyti terminai, išskyrus tuos atvejus, kai dėl to sutartyje aiškiai susitariama kitaip, ir su sąlyga, kad tai yra objektyviai pagrįsta atsižvelgiant į konkretų sutarties pobūdį ar ypatumus, ir kad bet kuriuo atveju mokėjimo laikotarpis neviršytų 60 kalendorinių dienų.“

Italijos teisė

7 Direktyva 2011/7 į Italijos teisės sistemą perkelta 2012 m. lapkričio 9 d. *decreto legislativo n. 192 – Modifiche al decreto legislativo 9 ottobre 2002, n. 231, per l'integrale recepimento della direttiva 2011/7/UE relativa alla lotta contro i ritardi di pagamento nelle transazioni commerciali, a norma dell'articolo 10, comma 1, della legge 11 novembre 2011, n. 180* (Įstatyminis dekretas Nr. 192, kuriuo iš dalies keičiamas 2002 m. spalio 9 d. Įstatyminis dekretas Nr. 231, siekiant visiškai perkelti į nacionalinę teisę Direktyvą 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, vadovaujantis 2011 m. lapkričio 11 d. Įstatymo Nr. 180 10 straipsnio 1 dalimi) (GURI, Nr. 267, 2012 m. lapkričio 15 d.). 2002 m. spalio 9 d. Įstatyminiu dekretu Nr. 231 savo ruožtu į Italijos teisės sistemą perkelta 2000 m. birželio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/35/EB dėl kovos su pavėluotu mokėjimu komerciniuose sandoriuose (OL L 200, 2000, p. 35; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 226).

8 Tarp Italijos Respublikos patvirtintų priemonių, skirtų viešosios valdžios institucijų mokėjimams laiku užtikrinti, yra 2013 m. balandžio 8 d. *decreto-legge n. 35 – Disposizioni urgenti per il pagamento dei debiti scaduti della pubblica amministrazione, per il riequilibrio finanziario degli enti territoriali, nonché in materia di versamento di tributi degli enti locali* (Dekretas įstatymas Nr. 35, kuriame įtvirtintos nepaprastosios nuostatos dėl viešojo administravimo institucijų mokėtinų, bet dar nesumokėtų sumų, vietos ir regionų valdžios institucijų finansinio subalansavimo ir vietos valdžios institucijų mokėtinų mokesčių sumokėjimo) (GURI, Nr. 82, 2013 m. balandžio 8 d.), tapęs įstatymu, su pakeitimais, padarytais 2013 m. birželio 6 d. Įstatymu Nr. 64 (GURI, Nr. 132, 2013 m. birželio 7 d.), ir 2014 m. balandžio 24 d. *decreto-legge n. 66 – Misure urgenti per la competitività e la giustizia sociale* (Dekretas įstatymas Nr. 66, kuriame įtvirtintos nepaprastosios priemonės dėl konkurencingumo ir socialinio teisingumo) (GURI, Nr. 95, 2014 m. balandžio 24 d.), tapęs įstatymu, su pakeitimais,

padarytais 2014 m. birželio 23 d. Įstatymu Nr. 89 (GURI, Nr. 143, 2014 m. birželio 23 d.). Šiuose dekretuose įstatymuose numatyta skirti papildomų finansinių išteklių įmonių piniginiams reikalavimams viešosios valdžios institucijų atžvilgiu patenkinti; šie reikalavimai turi būti patvirtinti, nustatyto dydžio ir jų terminas turi būti pasibaigęs.

9 Siekiant pagerinti įmonių, turinčių piniginių reikalavimų viešosios valdžios institucijoms, padėtį, patvirtinta fiskalinių priemonių; viena iš jų yra 2013 m. gruodžio 23 d. *decreto-legge n. 145 – Interventi urgenti di avvio del piano « Destinazione Italia », per il contenimento delle tariffe elettriche e del gas, per la riduzione dei premi RC-auto, per l'internazionalizzazione, lo sviluppo e la digitalizzazione delle imprese, nonché misure per la realizzazione di opere pubbliche ed EXPO 2015* (Dekretas įstatymas Nr. 145, kuriame įtvirtintos nepaprastosios nuostatos dėl plano „Kryptis – Italija“, skirto elektros energijos ir dujų tarifams riboti, vairuotojų civilinės atsakomybės draudimo įmokoms sumažinti, įmonėms internacionalizuoti, plėsti ir skaitmeninti, viešiesiems darbams atlikti ir EXPO 2015 įgyvendinti) (GURI, Nr. 300, 2013 m. gruodžio 23 d.), tapusio įstatymu, su pakeitimais, padarytais 2014 m. vasario 21 d. Įstatymu Nr. 9 (GURI, Nr. 43, 2014 m. vasario 21 d.), 12 straipsnio 7bis dalis. Pagal šią nuostatą įmonės gali taikyti schemą, pagal kurią patvirtinti, nustatyto dydžio ir laiku nesumokėti piniginiai reikalavimai viešosios valdžios institucijų atžvilgiu įskaitomi mokesčių skoloms padengti.

Ikiteisminė procedūra

10 Gavusi Italijos ūkio subjektų ir ūkio subjektų asociacijų skundų, 2014 m. birželio 19 d. Europos Komisija išsiuntė Italijos Respublikai oficialų pranešimą; jame nurodė, kad ši valstybė neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2011/7 4 straipsnį.

11 2014 m. rugpjūčio 18 d. laišku ši valstybė narė atsakė į minėtą oficialų pranešimą ir pranešė Komisijai apie konkrečias priemones, kurių imtasi kovai su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal viešųjų ir privačių subjektų sudarytus komercinius sandorius. Šios priemonės – išankstinis Direktyvos 2011/7 perkėlimas į nacionalinę teisę, veiksmai, skirti susikaupusioms viešosios valdžios institucijų mokėtinoms skoloms panaikinti, ir naujos reguliavimo ir administravimo sistemos, skirtos paskatinti laikytis šioje direktyvoje numatytų mokėjimo terminų ir išvengti viešosios valdžios institucijų mokėtinų ir nesumokėtų skolų kaupimosi, sukūrimas. Tame pačiame laiške Italijos Respublika patikslino, kad, nepaisant minėtų priemonių patvirtinimo, pavėluotų mokėjimų nepavyksta išvengti.

12 2014 m. lapkričio 12 d. Komisija paprašė Italijos Respublikos atsiųsti kas du mėnesius rengiamas ataskaitas apie faktinius viešosios valdžios institucijų atliekamų mokėjimų terminus. Italijos Respublika įvykdė šį prašymą ir nuo 2014 m. gruodžio 1 d. iki 2016 m. rugpjūčio 6 d. pateikė Komisijai septynias kas du mėnesius parengtas ataskaitas.

13 2016 m. rugsėjo 21 d. laiške Komisija pažymėjo, kad iki tos dienos atsiųstose trijose kas du mėnesius parengtose ataskaitose buvo atsižvelgta ne į visas sąskaitas faktūras, skirtas Italijos valdžios institucijoms, o tik tas, kurias referenciniais laikotarpiais faktiškai apmokėjo šios institucijos. Todėl ši institucija paprašė Italijos Respublikos pateikti atnaujintus duomenis apie visas sąskaitas faktūras.

14 Atsakydama į 2016 m. rugsėjo 21 d. laišką ši valstybė narė 2016 m. gruodžio 5 d. pateikė Komisijai duomenis, gautus naudojantis komercinių piniginių reikalavimų stebėsenos platforma; iš šių duomenų matyti, kad 2016 m. pirmąjį pusmetį vidutinis mokėjimo terminas buvo 50 dienų.

15 2017 m. vasario 16 d. Komisija, manydama, kad visose Italijos Respublikos pateiktose ataskaitose apibūdinta padėtis neatitinka Direktyvos 2011/7 4 straipsnio, pateikė pagrįstą nuomonę, kaip ji suprantama pagal SESV 258 straipsnį, ir paragino šią valstybę narę per du mėnesius tinkamai į ją atsižvelgti.

16 2017 m. balandžio 19 d. atsakyme į pagrįstą nuomonę Italijos Respublika nurodė, kad 2016 m. vidutinis viešosios valdžios institucijų atliekamų mokėjimų terminas buvo 51 diena, t. y. 44 dienos valstybės institucijų atveju, 67 dienos – nacionalinės sveikatos priežiūros institucijų atveju, 36 dienos – regionų ir autonominių provincijų atveju, 43 dienos – vietos valdžios institucijų atveju, 30 dienų – nacionalinių viešųjų subjektų atveju ir 38 dienos – kitų viešosios valdžios institucijų atveju.

17 Manydama, kad Italijos Respublika vis dar nepašalino Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių pažeidimų, Komisija pareiškė šį ieškinį.

18 Italijos Respublika, vadovaudamasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 16 straipsnio trečia pastraipa, paprašė Teisingumo Teismo posėdžiauti didžiosios kolegijos sudėties.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

19 Komisija tvirtina, kad pačios Italijos Respublikos pateikti duomenys rodo, jog Italijos viešosios valdžios institucijos viršijo Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytus 30 arba 60 dienų mokėjimo terminus. Šiuos terminus viršijo visos viešosios valdžios institucijos, ir tai tęsėsi ne vienus metus; ši valstybė narė aiškiai neginčijo, kad taip yra.

20 Šiuo klausimu Komisija pabrėžia, kad duomenys, įrodantys tvirtinamą įsipareigojimų neįvykdymą, buvo surinkti ir nuolat atnaujinami laikotarpiu nuo 2014 m. rugsėjo mėn. iki 2016 m. gruodžio mėn.

21 Be to, Komisija pažymi, kad kai kurių kitų subjektų ir asociacijų atlikti tyrimai prieštarauja Italijos Respublikos pateiktų kas du mėnesius parengtų ataskaitų išvadoms, pagal kurias vidutiniai mokėjimo terminai laipsniškai trumpėja. Iš tiesų šie tyrimai atskleidė, kad vidutinis mokėjimo terminas yra nuo 99 dienų (tam tikriems amatininkams ir MVĮ atstovaujančios asociacijos *Confartigianato* atliktas tyrimas) iki 145 dienų (įmonėms, tiekiančioms medicinos įrangą Italijos sveikatos priežiūros institucijoms, atstovaujančios asociacijos *Assobiomedica* atliktas tyrimas) ar netgi 156 dienų (statybų sektoriaus įmonių asociacijos ANCE atliktas tyrimas). Kraštutiniais atvejais vidutinis mokėjimo terminas siekia net 687 dienas (dienraščio *Il Sole 24 Ore* atliktas tyrimas).

22 Komisijos teigimu, tai, kad Italijos viešosios valdžios institucijos nuolat ir sistemingai viršijo Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytus mokėjimo terminus, savaime yra šios direktyvos pažeidimas, priskirtinas Italijos Respublikai. Įsigaliojus šiai direktyvai, pagal jos 4 straipsnio 3 ir 4 dalis valstybės narės turi ne tik teisės aktuose, kuriais perkeliama direktyva, ir sutartyse dėl komercinių sandorių, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija, numatyti maksimalius mokėjimo terminus, atitinkančius šias nuostatas, bet ir užtikrinti, kad šios viešosios valdžios institucijos iš tiesų laikytųsi šių terminų.

23 Šiomis aplinkybėmis Komisija pažymi, pirma, kad sąvoka „mokėjimo laikotarpis“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 dalies a punktą, reiškia terminą, per kurį viešosios valdžios institucijos turi faktiškai sumokėti savo komercines skolas, o šis terminas pradedamas skaičiuoti susiklosčius konkrečioms faktinėms aplinkybėms, pavyzdžiui, kai gaunama sąskaita faktūra, patiekiamos prekės ar suteikiamos paslaugos. Komisija priduria, kad, apibrėžiant sąvoką „pavėluotas mokėjimas“, šios direktyvos 2 straipsnio 4 punkte nurodytas konkretus elementas, t. y. per sutartyje arba teisės aktuose numatytą laikotarpį „neatliktas mokėjimas“. Taip pat pasakytina, kad toks sąvokos „mokėjimo laikotarpis“ aiškinimas yra vienintelis, leidžiantis veiksmingai pasiekti Direktyvos 2011/7 tikslą veiksmingai kovoti su pavėluotu mokėjimu vidaus rinkoje.

24 Antra, Komisija teigia, kad, atsižvelgiant į tai, jog viešosios valdžios institucijų padarytas Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių pažeidimas gali užtraukti atitinkamos valstybės narės atsakomybę, klausimas, ar šios valdžios institucijos įgyvendina viešosios valdžios prerogatyvas, ar veikia *jure privatorum*, šiuo atveju yra nereikšmingas. Be to, sąvoka „perkančioji organizacija“, į kurią daroma nuoroda šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte apibrėžiant sąvoką „viešosios valdžios institucija“, nesiejama su viešosios valdžios prerogatyvomis.

25 Trečia, Komisija tvirtina, kad jos siūlomo Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių išaiškinimo nepaneigia 2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *IOS Finance EFC* (C-555/14, EU:C:2017:121), kuriuo Italijos Respublika rėmėsi savo atsakyme į pagrįstą nuomonę.

26 Kiek tai susiję su Komisijai pateiktais duomenimis, Italijos Respublika pirmiausia tvirtina, kad šie 2015–2017 m. duomenys, atnaujinti 2018 m. kovo mėn., rodo, kad viešosios valdžios institucijos nuolat ir sistemingai vis geriau laikosi vidutinių mokėjimo terminų. Šis padėties pagerėjimas pasireiškia tuo, kad 2015–2017 m. laikotarpiu sumažėjo vidutinis vėlavimo dienų skaičius (nuo 23 dienų iki 8 dienų). Jei ši tendencija pasitvirtintų, būtų galima numatyti, kad, kiek tai susiję su 2018 m. išrašytomis sąskaitomis faktūromis, bus laikomasi Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytų mokėjimo terminų.

27 Antra, Italijos Respublika tvirtina, kad Komisijos taikyta jos pateiktų kas du mėnesius parengtose ataskaitose nurodytų duomenų analizės tvarka yra netinkama.

28 Šiuo klausimu ji pabrėžia, kad, viena vertus, Komisijos pasirinkimas remtis rodikliu, atitinkančiu „vidutinį mokėjimo terminą“, o ne „vidutinį vėlavimo terminą“, turi įtakos jos atliktos analizės patikimumui. Pagal šį pirmąjį rodiklį analizuojant viešosios valdžios institucijų pavėluotų mokėjimų mastą kaip atskaitos taškas imamas „standartinis“ 30 dienų mokėjimo terminas, tačiau Komisija neatsižvelgė į aplinkybę, kad Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 4 dalyje numatytas 60 dienų mokėjimo terminas taikomas ne tik sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių viešųjų subjektų sudarytiems sandoriams, bet ir tiems, kuriuos sudarė bet kokie viešosios valdžios subjektai, vykdantys pramoninio ir komercinio pobūdžio ekonominę veiklą ir patenkantys į Direktyvos 2006/111 taikymo sritį. Kita vertus, Komisija klaidingai palygino duomenis laiko aspektu, nepaisydama atliktų mokėjimų pokyčių. Taigi šios institucijos atlikta analizė apsiriboja momentu, kai išsiųsta paskutinė kas du mėnesius rengiama ataskaita, ir joje neatsižvelgiama į vėliau atliktus mokėjimus.

29 Trečia, Italijos Respublika ginčija šio sprendimo 21 punkte minėtų tyrimų rezultatus, nes dėl savo nepatikimumo ir dėl to, kad surinkta tik dalis duomenų, jie yra nereikšmingi.

30 Dėl Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių taikymo srities Italijos Respublika tvirtina, pirma, kad aiškinant šias nuostatas pažodžiui ir sistemiškai matyti, jog, nors pagal šią direktyvą valstybės narės privalo savo teisės aktuose, kuriais perkeliama direktyva, ir sutartyse dėl komercinių sandorių, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija, užtikrinti, kad maksimalūs mokėjimo terminai atitiktų minėtas nuostatas, ir numatyti, kad tuo atveju, jei šių terminų nesilaikoma, kreditorius turi teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą ir išieškojimo išlaidų kompensaciją, vis dėlto pagal tas pačias nuostatas iš valstybių narių nereikalaujama užtikrinti, kad viešosios valdžios institucijos bet kokiomis aplinkybėmis veiksmingai laikytųsi minėtų terminų. Direktyva 2011/7 siekiama suvienodinti ne terminus, per kuriuos viešosios valdžios institucijos turi faktiškai sumokėti sumas, mokėtinas kaip atlygį pagal komercinius sandorius, o tik terminus, per kuriuos jos turi įvykdyti įsipareigojimus, kad negautų automatinių baudų už pavėluotą mokėjimą.

31 Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 6 dalyje tik reikalaujama laikytis „sutartyje nustatyto“ mokėjimo termino, o iš šios direktyvos 4 straipsnio 3 ir 4 dalių nematyti, kad viešosios valdžios institucijos turi sumokėti savo skolas per jame numatytą terminą. Dėl žodžių „mokėjimo laikotarpis“ pažymėtina, kad atitinkamose minėtos direktyvos nuostatose jie nereiškia laikotarpio, per kurį viešosios valdžios institucijos turi faktiškai sumokėti tokias skolas.

32 Antra, Italijos Respublika tvirtina, kad Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 dalyje tik nustatytas mokėjimų pagal komercinius sandorius terminų pradžios momentas. Šioje nuostatoje nuoroda į tokias faktines aplinkybes kaip sąskaitos faktūros gavimas, prekių gavimas, paslaugų suteikimas arba prekių priėmimas ar patikrinimas nereiškia, kad valstybė narė turi *in concreto* užtikrinti minėtų terminų laikymąsi.

33 Trečia, kadangi konkrečiai nenurodytas terminas, per kurį turi būti įvykdytas pagal Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalis tenkantis įsipareigojimas, akivaizdu, kad, kiek tai susiję su mokėjimo terminų laikymusi, pagal šią direktyvą atitinkamai valstybei narei tenka ne pareiga pasiekti rezultatą, o pareiga imtis priemonių, ir šios pareigos pažeidimas gali būti konstatuotas tik tuomet, kai šios valstybės narės situacija labai skiriasi nuo pateiktos direktyvoje. Vis dėlto šioje byloje Komisijai pateikti duomenys rodo, kad, pirma, viešosios valdžios institucijų komercinių skolų pavėluotų mokėjimų gerokai ir nuolat mažėja ir, antra, kalbant konkrečiau, viešosios valdžios institucijos, veikiančios nacionalinės sveikatos priežiūros srityje, tik keliomis dienomis viršija tos pačios direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje numatytą mokėjimo terminą.

34 Ketvirta, Italijos Respublika teigia, kad ji negali būti laikoma atsakinga už tai, kad viešosios valdžios institucijos praleidžia mokėjimo terminus. Jos teigimu, kai valstybės narės institucija veikia kaip privatus ūkio subjektas, ši institucija už galimą Sąjungos teisės pažeidimą atsako tik nacionaliniuose teismuose, taip pat kaip ir privatus ūkio subjektas. Šiomis aplinkybėmis, siekdamos užtikrinti, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės, valstybės narės gali įsikišti tik netiesiogiai, tinkamai perkeldamos nuostatas, kurių šios viešosios valdžios institucijos turi laikytis, ir nustatydamos sankcijas už šių nuostatų nesilaikymą. Taigi, numatydama mokėjimo terminus, kurie neviršija numatytųjų Direktyvoje 2011/7, ir delspinigių už pavėluotą mokėjimą bei išieškojimo išlaidų kompensaciją, Italijos Respublika įvykdė minėtoje direktyvoje nustatytus įpareigojimus.

35 Bet kuriuo atveju, net darydama prielaidą, kad pagal Direktyvą 2011/7 ji privalo užtikrinti, kad viešosios valdžios institucijos veiksmingai laikytųsi mokėjimo pagal komercinius sandorius terminų, Italijos Respublika tvirtina, kad ji atsakinga tik už sunkius, tęstinius ir sisteminius šios direktyvos pažeidimus, galinčius įrodyti ESS 4 straipsnio 3 dalyje numatyto lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimą.

36 Galiausiai, kiek tai susiję su 2017 m. vasario 16 d. Sprendimu *IOS Finance EFC* (C-555/14, EU:C:2017:121), Italijos Respublika tvirtina, kad Teisingumo Teismas tame sprendime pritarė reguliavimo mechanizmui, pagal kurį viešosios valdžios institucijoms leidžiama sistemingai pavėluotai mokėti skolas kreditoriams, neatsisakiusiems delspinigių už pavėluotą mokėjimą ir išieškojimo išlaidų kompensavimo. Taigi, jei reikėtų pripažinti, kaip teigia Komisija, kad viešosios valdžios institucijų faktiniai pavėluoti mokėjimai yra Direktyvos 2011/7 pažeidimas, priskiriamas atitinkamai valstybei narei, Teisingumo Teismas būtų konstatavęs, kad tokio pobūdžio reguliavimo mechanizmas neatitinka Sąjungos teisės, nes pagal jį viešosios valdžios institucijoms leidžiama sistemingai pavėluotai mokėti skolas. Tuo remdamasi Italijos Respublika daro išvadą, kad, viena vertus, Direktyvoje 2011/7 kreditoriams užtikrinama teisė susijusi tik su joje nustatytais delspinigiais už pavėluotą mokėjimą ir, kita vertus, šios direktyvos tikslo kovoti su pavėluotu mokėjimu „siekiama tik netiesiogiai“.

Teisingumo Teismo vertinimas

37 Savo ieškiniu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad neužtikrinusi, kad jos viešosios valdžios institucijos laikytųsi 30 ar 60 kalendorinių dienų terminų, taikomų mokėjimams, kuriais atlyginama už komercinius sandorius su įmonėmis, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalis.

38 Šios direktyvos 4 straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad komerciniuose sandoriuose, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija, mokėjimo laikotarpis neviršytų 30 kalendorinių dienų nuo šiame punkte išvardytų faktinių aplinkybių atsiradimo. Šios direktyvos 4 straipsnio 4 dalyje valstybėms narėms suteikiama galimybė pratęsti šį laikotarpį iki 60 kalendorinių dienų joje nurodytoms valdžios institucijoms ir subjektams.

39 Dėl šių nuostatų išaiškinimo primintina, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2019 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *UNESA ir kt.*, C-105/18–C-113/18, EU:C:2019:935, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

40 Pirma, pasakytina, kad iš Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 dalies teksto, ypač iš žodžių „valstybės narės užtikrina, kad komerciniuose sandoriuose, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija <…> mokėjimo laikotarpis neviršytų bet kurio iš šių terminų“, matyti, jog pagal šią nuostatą valstybėms narėms tenkanti pareiga susijusi su tuo, kad jų viešosios valdžios institucijos iš tiesų laikytųsi joje numatytų mokėjimo terminų.

41 Pažymėtina, kad ši nuostata suformuluota taip pat imperatyviai kaip ir šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalis, susijusi su teisės aktuose numatytais delspinigiais už pavėluotą mokėjimą. Vadinasi, šiose nuostatose valstybėms narėms nustatomos ne alternatyvios, o viena kitą papildančios pareigos.

42 Antra, šį aiškinimą pažodžiui patvirtina Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių kontekstas.

43 Pažymėtina, kad šios direktyvos 3 straipsnio, kuriame reglamentuojami įmonių sandoriai, tekstas aiškiai skiriasi nuo 4 straipsnio, kuriame reglamentuojami įmonių ir viešosios valdžios institucijų sandoriai, teksto. Tiesa, abiejuose šiuose straipsniuose numatyta, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad kreditorius turėtų teisę į delspinigius už pavėluotą mokėjimą. Vis dėlto, kiek tai susiję su mokėjimo terminų laikymusi, minėtos direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta konkreti pareiga, priminta šio sprendimo 40 punkte, o tos pačios direktyvos 3 straipsnio 3 dalyje tik numatyta kreditoriaus teisė į delspinigius, kai šie terminai viršijami.

44 Tokia analizė pasitvirtina lyginant Direktyvą 2011/7 ir prieš ją galiojusią Direktyvą 2000/35. Pirmosios minėtos direktyvos 4 straipsnyje, kuriame reglamentuojami įmonių ir viešosios valdžios institucijų sandoriai, aiškiai nustatyta, kad valstybės narės turi užtikrinti, kad mokėjimo terminas neviršytų 30 dienų arba tam tikrais atvejais 60 dienų, o antrojoje minėtoje direktyvoje nebuvo tokio pobūdžio nuostatos; jos 3 straipsnyje tik buvo nustatyta pareiga mokėti delspinigius už pavėluotą mokėjimą (dabar ši pareiga įtvirtinta Direktyvos 2011/7 3 straipsnyje), nedarant skirtumo, ar skolininkas yra viešosios valdžios institucija.

45 Trečia, Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių aiškinimą pažodžiui ir atsižvelgiant į kontekstą patvirtina šia direktyva siekiami tikslai. Šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad jos tikslas – kovoti su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, siekiant užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą ir taip didinti įmonių, visų pirma MVĮ, konkurencingumą.

46 Šiuo klausimu pasakytina, kad iš tarpusavyje siejamų Direktyvos 2011/7 3, 9 ir 23 konstatuojamųjų dalių matyti, jog viešosios valdžios institucijų, atliekančių didelę dalį įmonėms skirtų mokėjimų, pajamų srautai yra saugesni, lengviau prognozuojami ir tolydesni nei įmonių, jos gali gauti finansavimą palankesnėmis sąlygomis nei įmonės ir mažiau nei įmonės priklauso nuo stabilių komercinių ryšių, būtinų jų tikslams pasiekti. O minėtos įmonės dėl šių viešosios valdžios institucijų atliekamų pavėluotų mokėjimų patiria nepagrįstų išlaidų, vėlavimas turi neigiamą poveikį įmonių likvidumui ir apsunkina finansinį jų valdymą. Šie pavėluoti mokėjimai taip pat daro neigiamą poveikį įmonių konkurencingumui bei pelningumui, nes dėl pavėluoto mokėjimo kreditoriui gali tekti ieškoti išorinio finansavimo.

47 Vadovaujantis šiais svarstymais, kuriuose atsižvelgiama į didelį skaičių komercinių sandorių, kai įmonių skolininkės yra viešosios valdžios institucijos, ir į įmonių patiriamas išlaidas ir sunkumus dėl institucijų pavėluoto mokėjimo, akivaizdu, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino valstybėms narėms nustatyti griežtesnes pareigas, kiek tai susiję su įmonių ir viešosios valdžios institucijų sandoriais, taigi Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybės narės privalo užtikrinti, kad šios valdžios institucijos atliktų mokėjimus pagal komercinius sandorius su įmonėmis laikydamosi šiose nuostatose numatytų terminų.

48 Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad negalima pritarti Italijos Respublikos pateiktam aiškinimui, pagal kurį Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse valstybėms narėms nustatyta pareiga tik užtikrinti, kad teisės aktuose ir sutartyse nustatyti mokėjimo, atliekamo pagal komercinius sandorius, kuriuose dalyvauja viešosios valdžios institucijos, terminai atitiktų šias nuostatas, ir numatyti, kad tuo atveju, kai šių terminų nesilaikoma, kreditorius, įvykdęs savo sutartines ir teisės aktuose numatytas pareigas, turėtų teisę gauti delspinigius už pavėluotą mokėjimą, o ne pareiga užtikrinti, kad šios viešosios valdžios institucijos veiksmingai laikytųsi šių terminų.

49 Tokiai išvadai neturi įtakos 2017 m. vasario 16 d. Sprendimas *IOS Finance EFC* (C-555/14, EU:C:2017:121), kuriuo remiasi Italijos Respublika.

50 Visų pirma primintina, kad tas sprendimas, kuriame nagrinėtas ribotą laikotarpį taikytas „[nacionalinis] išskirtinis atsiskaitymo su tiekėjais finansavimo mechanizmas“, skirtas išspręsti situacijai dėl susikaupusių ekonomikos krizės nulemtų viešosios valdžios institucijų pavėluotų mokėjimų, priimtas ne dėl Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalių, bet iš esmės dėl jos 7 straipsnio, kuriame reglamentuojamos nesąžiningos sutarties sąlygos ir praktika, 2 ir 3 dalių išaiškinimo.

51 Taip pat pasakytina, kad minėto sprendimo 31 ir 36 punktuose nusprendęs, jog tam, kad viešosios valdžios institucijos kreditoriaus atsisakymas gauti delspinigius už pavėluotą mokėjimą ir išieškojimo išlaidų kompensaciją atitiktų Direktyvą 2011/7, toks atsisakymas ne tik turi būti grindžiamas laisva valia, bet ir „nedelsiant“ turi būti sumokėta pagrindinė skolos suma, Teisingumo Teismas, kaip ir nurodė Komisija, pabrėžė didelę svarbą, kurią valstybės narės pagal šią direktyvą turi teikti tokių sumų faktiškam ir greitam sumokėjimui.

52 Priešingai, nei tvirtina Italijos Respublika, iš to paties sprendimo negalima daryti išvados, kad Teisingumo Teismas pritarė valstybės valdžios institucijų atliekamiems sistemingai pavėluotiems mokėjimams kreditoriams, neatsisakiusiems delspinigių už pavėluotą mokėjimą ir išieškojimo išlaidų kompensavimo.

53 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalys turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybės narės privalo užtikrinti, kad jų viešosios valdžios institucijos veiksmingai laikytųsi šiame straipsnyje numatytų mokėjimo terminų.

54 Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 34 punkte nurodytus Italijos Respublikos argumentus, reikia nustatyti, ar tai, kad viešosios valdžios institucijos viršija tokius mokėjimo terminus, gali būti laikoma atitinkamoms valstybėms narėms tenkančių įsipareigojimų neįvykdymu, kaip tai suprantama pagal SESV 258 straipsnį.

55 Šiuo klausimu primintina, kad iš principo pagal SESV 258 straipsnį pripažinti, kad valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų, galima neatsižvelgiant į tai, dėl kurios šios valstybės institucijos veiksmų ar neveikimo neįvykdyti įsipareigojimai, net jei tai yra konstituciniu požiūriu nepriklausoma institucija (1970 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Komisija / Belgija*, 77/69, EU:C:1970:34, 15 punktas; 2009 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Portugalija*, C-458/07, nepaskelbtas Rink., EU:C:2009:147, 20 punktas ir 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Mokestis prie šaltinio)*, C-416/17, EU:C:2018:811, 107 punktas).

56 Nagrinėjamu atveju Italijos Respublika neginčija, kad Komisijos nurodytas įsipareigojimų neįvykdymas susijęs su jos viešosios valdžios institucijomis, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2011/7 2 straipsnio 2 punktą. Šioje nuostatoje pateikiant sąvokos „viešosios valdžios institucija“ apibrėžtį pateikiama nuoroda į sąvokos „perkančioji organizacija“ apibrėžtį, be kita ko, esančią Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 9 dalyje; ši nuoroda perteikia Sąjungos teisės aktų nuoseklumo siekį, nurodytą Direktyvos 2011/7 14 konstatuojamojoje dalyje.

57 Pažymėtina, kad tuo atveju, jei būtų pritarta Italijos Respublikos argumentui, jog viešosios valdžios institucijos negali lemti valstybės narės, kuriai jos priklauso, atsakomybės, kai šios institucijos veikia sudarydamos komercinius sandorius, nepriskiriamus prie jų viešosios valdžios prerogatyvų, taptų neveiksminga Direktyva 2011/7, ypač jos 4 straipsnio 3 ir 4 dalys, pagal kurias valstybėms narėms konkrečiai tenka pareiga užtikrinti, kad būtų faktiškai laikomasi numatytų mokėjimo terminų, taikomų komerciniams sandoriams, kai skolininkas yra viešosios valdžios institucija.

58 Trečia, dėl Komisijos nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo reikšmingumo, atsižvelgiant į Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalis, reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į padėtį valstybėje narėje pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui (2018 m. spalio 18 d. Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-669/16, EU:C:2018:844, 40 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija), t. y. nagrinėjamu atveju 2017 m. balandžio 16 d.

59 Šiuo klausimu pasakytina, kad iš paskutinės 2016 m. gruodžio 5 d. surašytos kas du mėnesius rengiamos ataskaitos, kurią Italijos Respublika pateikė Komisijai, matyti, kad 2016 m. pirmąjį pusmetį vidutinis viešosios valdžios institucijų atliekamų mokėjimų terminas buvo 50 dienų (47 dienos atsižvelgiant į duomenų svertinį vidurkį); šie duomenys apskaičiuoti remiantis daugiau kaip 22 000 viešosios valdžios institucijų sudarytais sandoriais ir apie 13 milijonų jų gautų sąskaitų faktūrų.

60 Be to, savo atsakyme į pagrįstą nuomonę ir jo prieduose Italijos Respublika nurodė, kad per visus 2016 m. viešosios valdžios institucijų, nepriklausančių nacionalinei sveikatos apsaugos sistemai, atveju vidutinis mokėjimo terminas buvo 41 diena, o šiai sistemai priklausančių institucijų atveju – 67 dienos; šie duomenys gauti remiantis visų viešosios valdžios institucijų tais metais gautomis sąskaitomis faktūromis (daugiau kaip 27 milijonai sąskaitų faktūrų).

61 Dėl Italijos Respublikos argumento, kad įsipareigojimų neįvykdymą reikia vertinti atsižvelgiant į vidutinį vėlavimo terminą, o ne į vidutinį mokėjimo terminą, pakanka konstatuoti, kad bet kuriuo atveju iš atsakymo į pagrįstą nuomonę ir jo priedų, minėtų pirmesniame punkte, matyti, jog 2016 m. vidutinis vėlavimo terminas nacionalinei sveikatos apsaugos sistemai nepriklausančių viešosios valdžios institucijų atveju buvo 10 dienų, o šiai sistemai priklausančių institucijų atveju – 8 dienos.

62 Šie duomenys, siejami su duomenimis, kuriuos Italijos Respublika pateikė nuo ikiteisminės procedūros pradžios, ir susiję su nepertraukiamu laikotarpiu, rodo, kad vidutinis terminas, per kurį visos Italijos viešosios valdžios institucijos atliko mokėjimus pagal savo komercinius sandorius, viršijo Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatytus mokėjimo terminus.

63 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Italijos Respublika neginčija to, jog visos jos viešosios valdžios institucijos (skaičiuojant vidurkį) viršijo šiuos terminus, ir netvirtina, jog kitokia šių duomenų analizė būtų atskleidusi, kad tų terminų laikytasi. Vis dėlto ji pabrėžia, kad, pirma, nuo 2013 m. patvirtintos įvairios priemonės padėjo laipsniškai sumažinti pavėluotų mokėjimų ir, antra, įsipareigojimų neįvykdymas gali būti konstatuotas tik tuomet, kai padarytas sunkus, tęstinis ir sisteminis Direktyvos 2011/7 4 straipsnyje įtvirtintų pareigų pažeidimas, o nagrinėjamu atveju taip nebuvo.

64 Vis dėlto dėl šių svarstymų negalima atmesti galimybės, kad pasibaigus pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui ši valstybė narė neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalis (pagal analogiją žr. 2010 m. kovo 4 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-297/08, EU:C:2010:115,

77 ir 78 punktus). Be to, iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo yra objektyvaus pobūdžio, taigi valstybei narei pagal Sąjungos teisę tenkančių įsipareigojimų neįvykdymas laikomas egzistuojančiu, neatsižvelgiant į skundžiamų aplinkybių dažnį ar mastą (šiuo klausimu žr. 2003 m. sausio 30 d. Sprendimo *Komisija / Danija*, C-226/01, EU:C:2003:60, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

65 Vadinasi, aplinkybė (darant prielaidą, kad ji įrodyta), kad situacija dėl viešosios valdžios institucijų atliekamų pavėluotų mokėjimų pagal komercinius sandorius, kuriems taikoma Direktyva 2011/7, gerėja, negali būti kliūtis Teisingumo Teismui pripažinti, kad Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sąjungos teisę (pagal analogiją žr. 2019 m. spalio 24 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija (Azoto dioksido ribinių verčių viršijimas)*, C-636/18, EU:C:2019:900, 49 punktą).

66 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad neužtikrinusi, jog viešosios valdžios institucijos veiksmingai laikytųsi mokėjimo terminų, nustatytų Direktyvos 2011/7 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

67 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Italijos Respublikos ir ši pralaimėjo bylą, iš jos priteisiamos bylinėjimosi išlaidos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Neužtikrinusi, kad viešosios valdžios institucijos veiksmingai laikytųsi mokėjimo terminų, nustatytų 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/7/ES dėl kovos su pavėluotu mokėjimu, atliekamu pagal komercinius sandorius, 4 straipsnio 3 ir 4 dalyse, Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal šias nuostatas.**

2. **Italijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.